

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Namjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carovino više poštarina. Gdje se najčešće najmanje 8 seljaka to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zarokom i imenom, datat ćemo za 20 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku Namjerno. Imo, prezimo i najbliža Pošta valja samo ovdje. Komu List nedođe na vrijeme, naka to javi odpravništva u otvoreni pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisar izvana Reklamacija. The List rima 1 drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 15. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRAVNIŠTVO

nalaze se

Tipografija F.lli di C. Amati, Vico della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celosti ili u izvadku, nalmo prama svojoj vrjednosti i smieru ovoga Lista. Neopisani se dopisi neupotrebljavaju. Osnovna napadanja i čisto sukradne stvari ne nalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi: od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak svako 5 novč.; ili u slučaju opotovanja, po što se pogođe oglašnik i odpravništvo. Dopisi se novrađaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, neodpisuju, nego putem svoje Zastavice.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca izlazi prvo polugodišće pa zato se svi polugodišnji predbrojnici pozivlju, da za doba svoju predplatu obnove. Ovom sgodom neka se siete i oni, koji dobivaju naš list godinu danah i nekogji još više a zaboravljaju svoj dug namiriti. Gledeć na važnost hrvatskoga lista u Istri svakto nek nastoji svojoj dužnosti zadovoljiti i tako poduprieti razvitak narodne stvari.

Uredništvo i odpravništvo nalaziti će se odsada „Palazzo Diana, Via S. Lazzaro N. 15. Trieste“, kamo neka se predlata, pisma i druge stvari šalju.

Uredništvo.

GOVORI

držani u carevinskom vieću dne 4., 6. 12. maja 1881 iz stenografskoga izvješća doslovice prevedeni. Buduć se govori jako obširni to donasamo samo glavne i zanimive dielove, govor Dr. Vitezića donieti ćemo u celini.

Dne 4. maja česki zastupnik Adamek:

Fagrati prekršaji narodne jednakopravnosti u skoli i uredu prouzročise osobito kod našega naroda tim veće negodovanje i nezadovoljstvo čim smo mi uvijek pripravni vladu podupirati kod proizvajdanja njezinoga u istinu austrijskoga programa, ako se i sa službene strane mnogovrstnost narodnih individualitetah smatra pogibeljnu i nesrećom ove države; ako se nadalje narodna jednakopravnost i sa polovičnimi

sredstvi kao potrebito zlo riše, ako je učitelj polag sadanjega naukovnoga sistema prisiljen narodni ponos i narodnu sviest, ove najveće kriepesti svakoga naobraženoga čovjeka, ugušiti već u mladjanih srcih, tad moramo ovaj svoj cilj promašujući smjer i ovaj zao duh našega školstva svom ozbiljnošću pobijati.

To nam nalaze dužnost i odgovornost, nesamo prama našem narodu nego i prama državi. Samosviestni narodi jesu u ovoj polovici carstva pogibeljni samo gnječecemu centralizmu.

Mi smo nepobitno osvjedočeni, da je patrioćična dužnost celokupne legislative i vlade, proizvesti program najviše prestolnoga govora, u prvog liniji pako sa svimi silami nastojati oko uvedenja narodne jednakopravnosti u skoli i uredu. To je temelj obstanku današnje vlade i autonomistične većine.

Dr. Tonkil. Dva stavka vladinoga programa: gojiti jednakom brigom „duševne i materijalne interese svihju narodah carevine, da bude Avstrija-vierna svojemu historickomu zvanju — stećiste pravah zemaljah i narodah u njihovoj nerazlučivoj svezi i trajni dom prava i slobode“.

(Počimlje risati žalostno stanje pučkih školah i svojom zavidaču Goričku, gdje da se svo većina uvadja njemački jzik to prelazi i na Istru).

Prelazim na Istru, to su ondje odnosaji još žalostniji. U Istri je — kao što je poznato — i u obće u Primorju dvie trećine slavenskoga pučanstva, talijanskoga samo jedna trećina, pa ipak je u Istri u većem dielu školah, koje su opredeljene za čisto hrvatsko ili slovensko pučanstvo, uveden talijanski jezik kao naukovni.

Pogledjimo n. p. u pazinski kotar. Zadnje brojenje pučanstva donielo je na svietlo, da ondje živi 32.000 Hrvatah i samo 6000 Talijanah, to ipak

nema taj čeli kotar niti jedine škole, u kojoj bi se hrvatski predavalo; u svih školah je uveden talijanski kao naukovni jezik.

(Prelazi na Korušku, srednje škole, na zemaljske goričko školske vieće, kojega je predsjednik uvijek namjestnik u Trstu to govoroć o srednjih školah nastavlja.)

Neda se tajiti, da je ako se i predava njemački sasvim naravski, da se učenicom, koji njemački jezik dobro nepoznaju, razlumaći predmet u materinjem jeziku. To će svaki strukovnjak pripoznati. Nu i to bje nam nekano, pozivljem se na sliedeći slučaj. Ja sam u zemaljskom školskom vieću u Gorici, kad se je htjelo popuniti mjesto učitelja iz geografije i povjesti na c. k. višoj gimnaziji u Gorici, vladinomu ternu, gdje su bili takvi kandidati, koji su samo njemački znali, naproti predložio ternu muzevah, koji su uz strukovne kvalifikacije poznavali i zemaljski jezik, te sam obrazložio, da ovi muzevi zaslužuju prednost pred drugim kandidati, jer poznavaju oba zemaljska jezika te su u stanju raztumačiti njemački još dobro neznajućim učenicom i u njihovom materinjem jeziku. Što mi je odgovorio predsjednik: „Nesmatram za potrebito, da učitelj djeci u narodnom jeziku što raztumači, nego da sam prisutan, kako učitelj predmet učenicom u njihovom jeziku razlaze, to bi zabranio, jer bi tim trpio njemački jezik.“

Glasovao je za drugo ternu, te visoka je vlada u istinu imenovala učiteljem povjesti čovjeka poznavajuć samo njemački jezik. Ako se mi moramo boriti sa takvim načel, tad se nemože imati pouzdanja u vladu, koja drži takve muzeve na čelu uprave. (Nakon duljega razmatranja o narodnom jeziku u školah.)

U celom Primorju nema niti jedne obćine njemačke, kako ćete germanizirati? Što bi bila posljedica! Ljudi

bi učili talijanski, jer dolaze dnevimice u doticaj s Talijani. Posljedica talijančenja bila bi, da bi Italija zatrazila ove zemlje, jer se drži načela narodnosti, kao što je težila i za drugim zemljami. Ako se narod zadovolji, neće htjeti preko granicah; ako ga se nezadovolji, tad imaju ta gospoda ze svoje agitacije široko polje. Toj gospodi — neću tajnoga društva, koji faktično postoji, imenovati, radi se u prilog, ako težite i nadalje za germanizacijom.

U sjednici od 6. maja 1881 govorio je opet mnogo to medju ostalim govoroć o Istri reče):

U ovoj pokrajini je takov obćinski red, da ponajviše sačinjava centrum obćine koje talijansko mjestance. Sliedi, da se nastoji o većini talijanskoga elementa u obćinskom vieću. Na ostale članove, koji pripadaju hrvatskoj ili talijanskoj narodnosti, upliva se pritiskom, da glasuju za Talijane. Dolaze stoga sgoljni zaključci, koji uvadaju u škole talijanski jezik mjesto jezika govorena od puka. Da, poznato je, da i upravitelji okružnih kapetanatah kod obćinskih izborah marljivo o tom nastoje, da nadvlada u obćinskom vieću talijanski element. Osobito imam tu spomenuti Pazin, gdje sada upravitelj kapitanata u tom smjeru vele znatnoga proizvajda. Obratimo se na Zminj. U ovoj obćini zaključilo je dvaput obćinsko zastupstvo, da se uvede u skolu hrvatski jezik, oba puta je zemaljski odbor taj zaključak kasirao a visoka vlada nije potvrdila zaključka obćine. Talijanski je jezik i nadalje kao naukovni u toj hrvatskoj obćini. Nadam se da će visoka vlada i u tom smjeru znati svoju dužnost, kad ju naročito na to opreznom činim. Kako se nastoji u Istri o gojenju pučke škole, može biti dokazom, što je u toj zemlji samo u Kasivu jedna trorzredna pučka škola, nigdje

PODLISTAK.

Južno-slovenske Narodne Pjevke.

Većim ih dielom po narodu sam sakupio, uknjadio, glasovirsku pratnju udesio, te izvorni u tekst pridodao

Fr. Š. KUHAC

Poznata su svim mnogobrojne novolje, koje nam narod u Istri daje. Potreboćah mnogo, neprijateljah mnogo. A List naš, koji se zanj tiska, da ga brani, da ga zagovara, da ga budi i osvješćiva, izlazi samo dva put na mjesec a malo mi i prostora. Stoga neće nam niko zamjeriti ako se nisimo jošto, ko što smo želili i ko što je vriedilo, osvrnuli na veleznanimivo djelo sa gore napomenuti nastovom. Mnogo godinah se već govorilo o tom djelu, koje je i na bečkoj obćoj izložbi bilo celikovano, pak se težko čekalo prvo tiskanje. A sad je ovo već četvrta godina da se ovo vrlo djelo tiska. Pozdravilo ga uzličenoim radošću naše novine. Čitalo se o njem

prugodne kritike u ruskih, českih, i poljskih novinah. Francuski, njemački i drugih narodah časopisi povoljno se o njem izrazili. Strukovnjaci u muzici veoma se pohvalno i laskavo izrazili za narod, koji posjeduje toli bogato muzikalno blago a i za goep. Kubača, koji ga je požrtvovnim trudom sabrao. Nedostatno poznavamo muziku, da kakvn kritiku o tom djelu napišemo, dragovoljno podpišujemo, što su strukovnjaci o njem napisali. Nam budi jedino dozvoljeno spomenuti što nam uho, što nam srce kaže. Uhu najmilije ugadjaju krasno te pojovjke; srce nam igra od radošti: naše su to pojovjke. A svra radosćina nam se pomaljuje, kad promislimo da se je naš čovjek odvažio na sabiranje ogromnoga blaga, to ga onda i uknjadio. Vać je do sada izšlo 1200 pojovjakah, a još će ih toliko! Koli mućno moradjaše biti pred 15—20 godinah proputovati Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Štajersku, Korušku, Erbanesku, Goričku i Istru, — proputovati Srbiju, Crnogoru, i pod turskim jaromom jošte čimeću Bugarsku, Staru Srbiju, Makedoniju, Arbanesku, Bosnu i Hreogovinu pak i one krajeve u Ugarskoj, gdje se naša pjesma ori! Koliko troška, koliko truda, kolike žrtve!

Pienti i propisivati kajde, tekst i njihove mnogobrojne inačice, obilnimi zanimivimi opazkami obogatiti te kritičnimi primjetbami o muzici, o poeziji i o etnografiji naristi djele, koliko je trebalo marljiva čitajna, nauke, razmišljanja, izpitivanja i uztrpljivosti! Mnogo je tu posla i za pojedino društvo, a kamo li nije za jednoga čovjeka, za neutrudljivoga Fr. Š. Kubača. Punim se pravom dić jugoslavenska plemena svojim muzikalnim blagom, na čast ide osobito nas Hrvate, što možemo opravdanim ponosom kazati: naše je gore list, naš je čovjek, koji sve to čini. — Tudi je pjesnici poganjaju često za našimi narodnimi pjesmami, znadu bo da će u njih naći izvornih mislih i figurah. Stikari na glasu svračaju se često u naše krajeve, da si neuvohljivi vianec slave steku dielomice i našimi izvornimi ljepotami. Skladatelji, volikani u muzici, posvojili od proste naše pastirice i od šuljava težaka izvornih motiva za svoje neumrle kompozicije. O glasovitu Haydnou baš temeljito to dokazuje sam g. Kubač u poduljoj razpravi u lanjskom „Vienču“ a kasnije i u posebnoj knjižici. U toj razpravi mimogredce izlize, da su se i drugi slavni umjetnici kao Bee-

thoven, Schubert, Mozart, pak i Strauss, Jacques Offenbach i Suppé i mnogi drugi služili i dan danas se služe našimi melodijami. I s ovoga je gledišta Kubačeva sberka naših pojovjakah veleznanimiva i korisna, jer odsede će naši i tudji glasbeni umjetnici imati pri ruci bogati izvorni materijal. G. Kubača ide još i zasnaga što je proćiv duh našoj muzici ne samo melodiju neg i krasnu harmonizaciju u tom duhu udesio. Imadose prigodu čuti i od orvdjenih strukovnjakah sud o tom djelu, a povoljniji skoro nemože biti osobito glede treće knjige, gdje se nalaze narodni pjesovi i igre uz zanimive opazke. Omičlja jim raznolika harmonizacija; a neverojatno jim se činilo, da ina u Jugoslavjenah toli raznih, krasnih, veličanstvenih pjesovah i igrah. Neizhjoživa politika je i muzikosa u svoje mreže zaplela, pak se valjda odvdješnji umjetnici hoje kontaminirati svoju tobožnju talijančinu, ako bi si oru slovjensku sberku nabavili ili ju javno pohvalili! U tom djelu zastupa liepo mjestance i naša Istra, malena posestrima među jugoslavjenkimi pokrajinama. Nalazi se čitankih više pojovjakah iz kvarkerskih otokah, Kastavščine i srednje Istra, osobito iz Pazinščine. Mnogo

traga kojoj četvorozrednoj te druge su samo jedno ili dvorazredne.

(Nakon još daljega razmatranja nastavlja): Nemogu a da nespomenem, da je veoma želiti te da je u interesu službe potrebito, da namjestnik poznaje jezik dvaju trećina pučanstva, koje ima upravljati. Visoka kućo! Tu je dokazom i naš obće objavljeni vladar. On prima deputacije Slovenaca u slovenskom jeziku te i odgovara slovenski. Ovo se je opetovalo na veliku radost i zadovoljstvo Slovenaca kod dolazka nj. carske Visosti prejasnoga carevića u Trst. Ovdje bijahu primljene slovenske deputacije od nj. Visosti u slovenskom jeziku. Nemogu pako mišleći, da je od namjestništva u Trstu izdana zapovjed, da se slov. deputacije moraju njih. V. careviću predstaviti ili na njemačkomu ili na francuzkomu jeziku; isto bje rečeno občinskomu načelniku u Sezani. Deputacije nisu se pako zato brinule te je Nj. Vis. kod primanja gradskoga zastupstva sam nagovorio jednoga člana deputacije na slav. jeziku te isto tako slobodno seznanskoga načelnika slavenski nagovorio, prem je bio oktroiran pozdrav na njemačkom jeziku. Ova činjenica prouzročila veliko zadovoljstvo i veselje. Ovakav postupak kadar je učvrstiti svezu među narodi i carskom kući, ne pako, ako se sili deputacije služiti s tuđim jezikom — recimo francuzkim — da uzmognu govoriti s vladarem. Ako je već carska kuća naučna, da s narodom u njegovom jeziku govori, to bi se pristojalo i jednomu namjestniku isto činiti.

(U istoj sjednici govorio je i ministar nauke baron Conrad te izjavio, da vlada namjerava podopisati germanizirati te da nije drojiti o austrijanskom patriotizmu tršćanskoga namjestnika. Grozno (ungeheuerlich) mu se čini, da je dan koj deputaciji nalog, da pozdravi carevića francuzki te se želi prije o tom obavijestiti nego li koju o tom reći. Česki zastupnik i bivši jednom ministar nauke Jireček kao izjestivatelj u svojem zaključnom govoru pokazao se je točnim poznatijom istarskih odnošajih te zauzev se za primorske Slavone dostavio reče):

Prevagi talijanskoga elementa može se jedino na put stati, ako se štiti ciele i jednako pravo slav. pučanstva. Zloporaba je, ako se slav. pučanstvu agitacijom u obćinah narivava tuđji mu jezik. Roditelji imaju pravo odlučiti o jeziku, u kojem će se djeca odgojiti, obćine imaju također svoju riec, ali vlada ima na to paziti, da se štiju temeljni zakoni, te da se djeca nesile polaziti škole sa tuđim jmu naukovnim jezikom. Ja sam sam žubko izkusio, što će reći, kad se diete u nepoznatom mu jeziku podučava, te nena pedagoga na svijetu, koji bi bio nazorah, da može nauka uspjevati u pučkoj školi, ako se podučava u jeziku, koji diete nepoznaje.

To su, moja gospodo, temelji, koji bi morali — kao što ja mislim — vladati u Primorju.

(U sjednici od 12. maja 1881 sprogovori) Dr. Vitelzki:

Visoka kućo! Nisam slutio, da ću biti glavnim govornikom, moja nakana bijaše govoriti o školskih odnošajih moje uže domovine Istre. Nu nemogu a da se nesvratim na njekeje opazke mojega predgovornika (Dr. Hofer). Buduć je on tako slavio novu školu, to želim, da podije u moju užu domovinu, gdje bi vidio kakove je napredke pokazala nova škola. Predgovornik je tvrdio, da se u školi nenieće svaka vjera nego da se svaka pripoznaje. Primjeri zastupnika baruna Dipaulija kazu najjasnije, da mnogi učitelji taj vjeru. Nadalje je zastupnik Hofer rekao, da u Americi obstoje bezkonfesionalne škole te da je ondje školstvo izvrstno. U Americi ima doduše bezkonfesionalnih škola, ove nisu pako ni iz daleka tako mnogobrojno pohadjane kao što su konfesionalne. Tako je i u Belgiji.

Predgovornik pripoznaje pravo roditeljem da uplivaju na odgoj djece a nie e jim to u toliko, da nemaju pravo nedaći podučavati svoju djecu. Poslije ovih obćenitih stavakah dolazim na odnošaje kakvi su u mojem zavijaču. Ima već tonu godina danah, što sam si smatrao za dužnost preuzeti, ministra nauke predati spomenicu o tužnom školskom stanju, gdje sam naveo sredstva, da se tomu doskoči.

Slobodan sam sadržaj te spomenice u kratko razložiti. Pokazao sam, da su Slaveni u školstvu zastupljeni Talijanom prem sačinjavanju veliku većinu pučanstva, buduć živi tamo dvie trećine Slavenah i trećina Talijanah. Ako i je naš broj velik, to je u Istri samo jedna jedina irorazredna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom a imade jako malo pučkih škola za Hrvate i ove su samo jednorazredne. Nadalje opisao sam nedostajnu i neshodnu organizaciju zavoda za učitelje i učiteljice i napomeno, da Istra nema niti jedne građanske nit srednje škole sa hrvatskim jezikom te sam tražio, da se njemačka gimnazija u Pazinu pretvori u hrvatsku, jer za istarsku mladež, koja je svršila hrvatsku ili slovensku pučku školu, nema gimnazije nit realke, koju bi mogla polaziti.

Obstoje doduše pripravi tečaj kod pazinske gimnazije, koji bi imao zadacu Italijanom i Slavenom dobiti toliko znanja u njemačkom jeziku, da mogu biti primljeni u tu gimnaziju. Kako se pako kod toga muštranja postupa? Nema nit u pripravnom tečaju kao što nit u prvom ili drugom razredu profesora, koji bi bio kadar Hrvatom tu mačiti u njihovom jeziku njemački

jezik, nego se moraju pomoću talijanskoga jezika učiti, tako da su prišljeni na jednom dva jezika učiti.

Posljedica toga jest, da jako redko koji mladić s ove strane Učke pohadja pazinsku gimnaziju već idu na Rieku i u Senj te je u prošloj godini polazilo 20 Hrvatah iz Istre i kvarnerskih otokah riečku a 8 gimnaziju senjsku. Samo jedan učenik pokušao je polaziti onu gimnaziju te je prem talentiran dobio drugi red, jer nije bez znanja njemačkoga jezika mogao napredovati. Na taj način je slav. mladeži zatvoren put da pohadja koju srednju školu u Istri. Kad bi se njemačka gimnazija pretvorila u hrvatsku, to bi joj se možda par zagriženih Talijanah uklanjao, u cijelom pnko nebi bio manji broj učenikah nego li je sada.

Kakav sam odgovor primio na početkom spomenutu spomenicu? Prošla je već od toga jedna godina a stvar se je pogorsala. Sada, kako čujem, radi se o tom, da se njemački jezik uvede i u iste jedno i dvorazredne hrvatske pučke škole.

Da se doskoči nestasici učiteljah u Primorju ustrojilo se u Koprnu zavod za učitelje i u Gorici za učiteljice. Imao sam već prilike u lanjskoj poračunskoj razpravi reći koju ob ovih zavodih i naročito sam glede učiteljica u Koprnu spomenuo, da se sgrada nalazi u tako zlom stanju, da je pogibeljna zdravlju učiteljah i učenikah. Nakon ovoga nadao sam se u letošnjem poračunu naći koju dotičnu stavku, ali prevario sam se a niti u razjasnjenjih nije opaziti nakane u buduće što glede toga učiniti.

Koparski zavod razdijeljen je u tri odeli, talijanski, slovenski i hrvatski. Poslije petgodišnjega obstanka uspjeh jest taj, da se je odgojilo previše talijanskih učiteljah, dostatno slovenskih a hrvatskih samo 10.

Da se postigne napomenuti cilj, dalo se je i stipendijah, što koriste pako podpore, ako se uzgaja učiteljah za narodnosti, koje jih netrebuju. U školskoj godini 1879—80 podvrglo se je 40 učenikah izpitu zričnosti, od tih bijaše 24 Slovencah, 12 Talijanah i 4 Hrvata.

Od izpitanih bje deset odobrenih i za njemačke škole, sasma proti zadaci, koju se je imalo kod stvaranja zavoda. Zadaća zavoda bijaše, uzgojiti učiteljah za talijanske, slovenske i hrvatske pučke škole a na jednom pojavili se učitelji za njemačke škole.

Iz svega se vidi, da je najveća nestasica hrvatskih učiteljah te da se ustrojenjem tih učiteljskih nije postigao žudjeni cilj.

Jedan između uzrokah što se nije postigao taj cilj bit će i u načinu upi-

sivanja, koje je sasvim čudnovato. Poznati su mi slučajevi, da moraju mladići, koji su se upisali u talijanski odelić iz hrvatskih knjigah, jer upravo neznaju talijanski. Znamem i za slučaj, da je bio učenik, koji je učio na pazinskoj gimnaziji — prem je u njegovoj svodebi naveden ilirski kao materinski jezik —, s ovim zastarjelom riečju označije se sluzbeno hrvatski jezik — ipak upisan u talijanski odelić.

Ako velikim trudom koji Hrvat dodje na taj način u hrvatski odelić, to nije to za njega bez štete. Dogodilo se je u p. hrvatski učenik svršivši gimnaziju pazinsku i položiv izpit zričnosti primljen bje u treći tečaj, neki druge narodnosti bje bez izpita zričnosti primljen u 4. tečaj. Njemokom, koji bje upisan u talijanski odelić, te se kasnije dva puta obratio na ravnateljstvo, da prestupi u hrvatski odelić, bje zanekao taj prestup s dodatkom, da bi to bilo bez karaktera. Hrvatski tečaj otvara se stopram o božicu, kao što se je bar prošle godine sbilo. Učevne ure su poslije podne kad su već učenici poslije predavanja pred podne — 4 sata — umoreni da još i ta predavanja slušaju.

Neki učitelj izjavio je učenikom, da će se otvoriti hrvatski tečaj, ali da nesavjetuje nikomu polazak isloga, jer da imaju druge potrebne predmete učiti, i stoga nije se nitko usudio upisati se.

Na ovom učiteljscu nije hrvatske vježbaonice. Pomislite, moja gospodo, kako se može učiteljah odgojiti bez vježbaonice. Hrvati moraju stoga polaziti bud slovensku bud talijansku vježbaonicu te tako moraju prije jedan ili drugi jezik učiti, da se čim okoriste. Kod talijanske vježbaonice jesu dva učitelja, kod slovenske jedan i sad je, kako čujem, stvoren predlog, da se namjesti i treći učitelj na talijanskoj vježbaonici. Što se tiče knjiznice to se nenabavija hrvatskih knjigah, i ako je koja, sgoljni su to darovi od jednog ili drugoga profesora te mi je poznat slučaj, da se nije njekomu gospodinu, koji je darovao nekoliko hrvatskih knjigah za knjiznicu, niti zato izrazila hvata.

Dolazim sada na učevnu osnovu u koparskom učiteljscu. Govorio sam o tom veću predjašnjoj poračunskoj razpravi, buduć je pako od velike važnosti moram opet o toj osnovi govoriti, buduć nije od one dobe ništa bolje. U prvom tečaju predava se od 13 predmetah sedam u materinjem jeziku, ostali u njemačkom ili talijanskom jeziku. U drugom razredu: uču se od 14 predmetah samo pet u materinjem jeziku, ostale njemački. Da ista pedagogika, najglavniji predmet za učitelje,

popjerve, koje se u hrvatskom Primorju pjevaju, ore se i on i ov kraj Učke u Istri. Na stotina i stotina je već sabrano u Istri narodnih pjesmah. Sam svećenik dični starina Jakov Vlesić sabrao ih do tisuće i u Zagreb poslao. Od starijih sabrali ih pokojni Fraue Karolac i Josip Bratulić umirovljeni župnik u Trstu, a od mladih više njih, kao što je naš list više puta spomenuo dotična imena. Sudeć po velikom broju sakupljenih pjesmah (a Bog zna koliko jih je još nesabranih) bez dvojbo ima u Istri i velik broj popjevakah; a vrijedno bi da se i za to najdo marljivih sabirateljah. Velika zasluga sabirateljem naših narodnih pjesmah i vječna jim harnost u ošvođenom narodu! — Skrajno je bilo vrijeme, da se „Naša Sloga“ tieka, skrajni čas da se pjesme sabiraju i tiskaju pak i popjevke bilježe i objelodane. Talijan nam pjesmu gradio, popjevci nam se rugao, jezik nam psavao, a trijemački narod nje štracao najmilije baštine svojih otacah! Mladji nam naradžaj jur nije već pjevao, kao što mu još živa starica majka pjevala. Još koja godina, pak u njekojih krajevih Istre bilo bi teško naći i mrtve i živo hrvatskine! Sloga bje veliko veselje u talijanskom taboru; nadali se

da se obistinilo proročanstvo izrečeno pred 35 godinama od najzagriženijega njihova poglavie — od sad 50 godinah neće biti u Istri traga Slavenom!

Iz svega vidimo, koji je važan i zanimiv rad g. Kuhača i za nas istarske Hrvate, te stoga je vrijedno, da si mnogi od nas obavni i drugim preporučiti njegove jugoslavenske popjerve, ma i malo ili ništa se razumio u muzici. Djelo je, koje će Jugoslavenu, naročito pako Hrvate pred svetom u ugledu i časti podignuti!

Zakon kapitola Kastva.

(KONAC).

Jošće najdoše, da ima Nedolniku mašnica *) pojt: Pervo jedan soldin i jedan najbolji kruh i jedan kadnje vina dvanajst jaj i jedan sir, ki nebi više od tri livrice. Jošće čngode bi bilo vseh — u velikoj miso na blagdani, da se tamo dele moju vseh, ki su u beneficiju.

Jošće nima uzet nijedan Redovnik Mis Svetoga Gergura ni Mis Caterdeseti, ni Salte-

* Nedolnik-nobdomadarius, mašnica-dar za mizu.

rij, mimo jednoga, ni nijedno kapele, ča su opevavje. I ako bi ki mimo to učinil, ča je više pisano, da ima bit svršen s beneficija vazda. I jošće ki goder bi se žakan redil praz dopušćenja vseh Redovniki, da nima imet beneficija inoju njimi. I ako bi se šal redit s dopušćenjem Redovniki, ter bi otel služiti mladi Apustol ili Evangelije, ima dat na vsaku tu službu vsem Redovnikom dva jedi.

Ako bi otel služiti mladu Misu ima žit vsem Redovnikom pet jedi i četire libri.

Jošće je ovo zakon, ki pristioj pravdniku ili Mestriallu *) na te četire Merice, kada i plovau, na vsake četiri kruhi — potločni od soldina. Pak mu gre jedan špid vina, jedan junac, jedan star pšonice, jedan strusi, jedan sirka.

Ovo je zakon Santezu od strani Kapitula: To ča pod zvon gre ili u Oroluku pride na oltar ili s oltara, polovica; ako ima Redovnik dva soldina, njemu gre jedan soldin, i kruha i jaj, i od vorč vina lo tako i vseh i dužan je pojt po Kruzmu na Roku i Biškupovi listi nosit.

I to pisa Domin Paval Kapitančić Nodar budući i kanonik svete Jeleni u Kastva.

3.) Kanonik obštrbnik kapitulskih dohodakah.

Supradicta omnia ex suo originali fideliter de verbo ad verbum exit (extraxit) scriptis, subscripsit solitico sigillo munivit Presbyter Mathaeus Tonkovich Collegiata Ecclesiae Sanctae Iulianae Castuae Canonicus et Sacrae Imperiali facultate Notarius publicus m. p. §. §. §. C.

Nos Claudius Marburh Cap. Castuae, Vaprinaz et Moschonica fidem indubium facimus cunctisque pro rei veritate attestamur suprascriptum Ad. um. R. dum D. num. Mathaeus Tonkovich esse Canonium huius Collegiatae et Notarium publicum huius civitatis et talem, qualem se facit, cuius scripturis publicis et similibus subscriptionibus plena hic adhibetur fides, et ubique locorum merito adhibenda est, quorum fidem etc.

Dat. Castuae die 22. men. Junii 1678.

(L. S.) ANTONIUS POSCICH, m. p. Castuae Civitatis Canc. de mandato.

(Matica sada talijancu pisana nahadja se u župnom arhivu u Kastvu).

propisao JAKOV VOLČIĆ.

predava se učenicom većim dielom u nerazumljivom jim jeziku. Za Talijane se u toliko iznimka čini, jer jim se stvar razjasnuje u njihovom jeziku.
(Dalje sledi).

Dan 5. Julija.

Kako već znadu naši čitatelji iz zadnjeg broja ovog lista, za taj se dan spremaju na božji put u Rim nebrojeni hodočasnici iz svih stranah slavenskog svieta, da se poklone sv. otcu Papi te licem primu apostolski blagoslov, koji će on taj dan, na uspomenu naših vjeroviestnikah, sv. Cirila i Metoda, svetčano podieliti svemu našem narodu.

Tko se dakle u tu svrhu iz Istre i kvarnerskih Otokah želi naći na taj dan u Rimu, neka se pismeno obrati na Uredništvo ovog lista, koje će mu znati točno kazati, gdje i kad će se imati sastati sa ostalimi slavenskim hodočasticima, da se u njihovu bratinskom društvu uzmogne dati na put, i u njihovu se društvu opet sretno vratiti u domovinu.

Mi još neznamo, koliko će koga put stojati, ali kad promislimo, da će se u tu svrhu za hodočasnike na željezničkaru vozaru, a u Rimu stanarina znatno sniziti: onda se usudjem reći, da se neće zaiti, tko ikoliko može, ako se ovom prilikom pridruži tomu izvanrednom hodočastu.

Istom će se prigodom izručiti rimskoj Crkvi i tako zvani Petrov novčić, koji se za taj dan po svih naših slavenskih zemljah jednako pobira od uboga kao i od bogata; jer smo svi jednako dužni skrbiti, da se drži, širi i razprostranjuje na zemlji kraljestvo božje, a Petrov se novčić troši baš u tu svetu svrhu.

U Rim dakle na 5. Julija, a tko se odluči, neka nam to javi barem do 15. junija, da uzmognemo na dobu izvesti i njega samoga i središnji Odbor, koji je tu skrb na se uzeo. Ljepše prilike od ove, da se pomoli na grobu sv. Petra i na grobu sv. Cirila, brata Metoda, teško da će već ikad doživiti sadašnji narastaj, tko dakle može, neka se sprema.

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. svibnja 1881.

Iz Beča ništa nova, nego da car. vieće nrtljivo vieća o car. proučuju i o nekojih drugih važnijih zakonih, jer se već 4. junija misli zatvoriti. Kad se onomadnie viećalo o Hohenwartovu upitu, da li se naime carevinški sud smi pačati u odluke car. vieća, pa kad bješe zaključeno, birati odbor, ustavovierci su listom izišli iz viećnice, da tobože prosvjeduju proti toj najjednostavnijoj i najpravdnijoj odluci. Ali ako je ikoli sud na svijetu viši i oblatniji od parlamenta, od kojega svaki drugi sud i svaka druga oblast u državi prima zakone i prama zakonom dužnosti, onda čemu parlament, čemu ogromni nanj trošak? Eto do čega su doveli Niemci ustavno načelo u svojoj slepoj mržnji! U skolskom odboru, kad se radilo o prazkom sveučilištu, Niemci se pokazali izvanredno popustljivimi, zato da se nadati, da će se najzad s Česi pomiriti. Dao Bog, i s njimi i s drugim austrijskim narodi, jer drugač neima ni njim ni nam pravoga napredka ni blagostanja, o kojemu moramo svi jednako skrbiti i nastojati. Oviñ ee danah car. vieće izabrati svoje zastupnike za skupne Delegacije, koje da ee se sastati u septembru mjesecu.

Naša braća u kraljevini nemogu nikako da dođu do mira sa svojimi

saveznici Magjari. Sad se moraju iz petnih zllah napinjati, da im konačno neotmu grada Rieka, koja po pisanom i narodnom pravu spada Hrvatskoj. Magjari su si zabilili u glavu, da Rieka mora na svaki način biti njihova, a Hrvati kao da su već kada tada tvrdo odlučili, prekinuti radje i sam savez s Ugarskom, nego li popustiti A i pravo jest, jer što ee mi savez, koji ide na moj zator, koji mi više škodi, nego li koristi? Nego se je nadati, da ee to Magjarom presjesti do novog parlamenta, jer se čuje, da se već ni isti Rumunji i Slovaci nemisle dati od njih gnječiti, nego da kane izabrati za zastupnike sve svoje narodne ljude. Tako valja, Bog daj sreću!

Ni iz ostalog svieta u ovo petnaest danah neima toli važnih novostih. Najvažnije je svakako, da su se Niemci počeli sa Bismarkom jako kosmati. Od neke doba kao da mu navlaš prebijaju svaku i svagdje; na što se on dakako starački ljuti i postaje od dana do dne sve nesnosljiviji. Francezi su kao dokončali svoje vojevanje u Africi jer su postigli, što su žellili, učinili naime s Tuniskim gospodarom ugovor, kakva nepodpisuje nego tko mora, pa ga tako podpisao i on. Gambetta se prošlih danah vozao po Franceskoj kao kakav Rimski imperator, a govorio o miru i ratu, o slavi i junačtvu franceskog naroda kao Delički orakul. Italija je poslje dva tjedna velikim trudom i mukom došla već kada tada do nekakva ministarstva, koje hoćeš nećeš uzima u ruke državno kormilo i sve teške posljedice nepameti i sljepote odstupivseg ministarstva. Englezi prosvjeduju proti trgovačkom ugovoru s Franceskom i traže, neka se Francezi na tom polju oduže Engleskoj za nehaj, kojim je pratila njihovo osvajanje u Africi. Greci i Turci su se konačno naćinili, te ee za koji dan počeli izvadjati narinet im ugovor. Pokojni Sultan Abdul-Azis je uskrnuo, to jest, slutnja njegove nasilne smrti, pak se počeli u Carigradu pozivati pred sud ljudi, koji kao da nešto više znadu o zadnjih trenutkih njegova života, nego li ostali sviat. Krunisanje Rumunjskog kralja obavilo se veoma dostojanstveno. Sad je na Srbiji red. Bugarski je knez postavio bugarskomu narodu uvjet, il da mu dadu za sedam godinah podpunu samovlast, il da ee se drugač odredi -krune i časti. Pa neka, ta eno kneza Bogoridesa Rumeljskoga, koji pozna bolje Bugare, jer je i sam Bugarin, a tim i njihove teznje i želje za jedinstvom. U Rusiji uvijek jednako: s jedne strane strah, a s druge strahovanje; s jedne mulke, a s druge mukotrpnost. Za sad su sve oči uprte u ministra Ignatijeva, kojemu su svakako i um i srce na svojem mjestu. Progonstvo Židovah traje tamo sve jednako. Rusija se sad nalazi kao u groznici, ali je jaka, pak ee i preboliti, a onda biti još zdravija i jaća.

Framina i Jurina.

Ju. Dobro jutro kume, od kudn tako rado već pušće? Fr. Grem iz Reke, perke sam noćas prišle col vopor... Ju. Ča vraga maneniš, ča si ti šarenjak al neznaš ča govoriš.

Fr. Aj nis ni maouen ni pijan, ma sam bil tamo na Cresko, pak tak tamo ti svi, ki čagod znaju, tako govore, pol talianski pol hrvatski.

Ju. Pak zać tako šaraju, dragi ti? Fr. Zać pretendo bit talinai a nezna ju ni talianski ni hrvatski pravo, pak zadouu kako bolje moru samo da ja kagod beseda talianska.

Ju. Hodi, hodi dragi ti, bit ee i tamo vračjega smeba, ki ju pravo zna! Pak ča je znova no?

Fr. Tamo su ti se celo leto prepirali za izbiri za reprezentancu, pak najzada lanjski sneg raforan od nekega.

Ju. Kako se je ča delalo?

Fr. Oh siromahi dušniki! Ki god obed a ni falil ni zmujić vina! Dobili su jednoga novega, ki je dobar va svojeh posleh, ma onde nozna od kuda sunce isohdi ni zapada, a govore da nozna ni jedne beknut talianski, pak sedi i muči, a kad drugi vočaju talianski za kokoš on prime za jaje!

Ju. Oh, kada čemo se već jedanput opametit ter progledati svojimi ošijami, već bi bila baš doba.

Sledeću Čestitku odposlali su Tinjanski Hrvati kroz kotarskoga glavara pred 'koljena mladog Carevića prigodom vjenčanja.

ČESTITKA

k vjenčanju našega provedroga carevića Rudolfa na 10. Svibnja 1881.

Iz slavnog braka našega cara privedroga, Franja Josipa prvoga, i Joliseve njegove milo vjeronice, Naše preblago carice, Doživismo Hvala Bogu volikomu, Njibovog sina slavno dan vjenčanja, Rudolfa našega privedroga carevića, Taj dan je danas u kom stoji buduća naša srića, Danas se vjenča s mladom Stefanijom, S budućom caricom nam najmilijom, Njima danas od vosolja po tvrđjavah, Orse glasi silenih topovah, Te pogrdovih lerkvah zvuk gromornih zvonovah Po božjih crkvah sviše, Jošto so poju svete Mise, I svuda se vječnog Boga meli Da Tebe carevića našeg Previšnjij blagoslovi. Gle! po brdi i dolinah uz pjev Slavulja, Naši glasi ore se odnavuda: Živio! Živio! naš privredi careviću, Bože blagoslovi Tvoje Vjenčanje i Troju sriću, Bože blagoslovi Tebe i Tvoju liupu vjeronicu Stefaniju našu buduću Vladaricu, Umožilo Ti se svi molimo Boga, Poput zvjedazah svojih plame roda Tvoga, Taj pozdrav primi Istarskih Hrvata, Tvojih vjernih podanika i junaka.

U Tinjanu u srednjoj Istri na 10. Svibnja 1881.

Šuran Šimo, Dofar Šimo, Križmanić Josip, Botegar Anton, Pajca Ivan, Krobelj Antun, Ravnar Mate, Mato Filipčić, Vilas Antun, Prelac Blaž, Pomazan Ivan, Orlić Franca, A. Giacimom, Prelac Ivan, Krobelj Šuran Ivano, Jekić Poro, Križmanić Martin, Križmanić Vicko, Križmanić Srećko, Lušetić Anton, Ukveić Ivan, Dobrača Ambroz, Križmanić Juraj, Jožef Križmanić, Dobrača Juraj, Križmanić Venceslav, Križmanić Dominik, Križmanić Mato, Turković Juraj, Juraj Živčić, Križmanić Karlo, Križmanić Mato. Svi ovi vlastosnično potpisani.

Različite viesti.

Tršćansko-koparska biskuplja imade polag novoga izkaza 223 svećenikah dušo-briznikah, 18 vjeronučiteljah, 18 u drugih službah, 6 kod morarice, 2 na naukah, 41 u miru (med tim 18 u drugih biskupijah). Svih skupa 307. Iz drugih dioceazah je 9 svećenikah. Katalodjerah imade 44. Kunouikah ima u Trstu 7, u Kopru 6, kuratnih kanouikah 7, a prazna su 2; popunjenih župah 93, nepopunjenih 21, vikarijata 2; popunjenih kuracijah 92, nepopunjenih 7; kapelanjah kod podružnicaah popunjenih 51, nepopunjenih 43; župnih kooperatarah popunjenih 99, nepopunjenih 38; samostanah 6 i 2 hespica; broj dušah 309 987.

Popls pučanstva. Donieti čemo u svoje vrijeme glavne točke popisa pučanstva u Istri. Možemo već unapriid znati, da ee u nekojih kotarih, gdje nije naš narod dobro osvijećen, zlo pročti po nas Hrvate. Danas pribubujemo našim čitateljima uspjeh popisa u pazinskom kapetanatu. Cielu kotar ima 39.965 dušah, 20.641 mužkoga a 19.324 ženskoga spola. Po jeziku ima 31.427 Hrvatah, 307 Slovencah, 6212 Talijanah, 1662 Rumunjah, 206 Njuncnah, 15 Čobah i 4 Poljakah a 239 osobe nespadaju u Cislajtlanju. Ljepa ilustracija, da 206 njemačkih govorećih osobah ima njemačku gimnaziju u Pazinu, a 31.427 Hrvatah nema ni terozradne svoje normalke!

Praznovorje. U Tinjanu blizu Pazina oćinio se prošloga mjesepusta udovac, počten čovjek sa djevojkom i poveo (povukao) ju u kuću kroz konobu, a ne po baladuru (izvajaćka stubah), kuda se običajno u kuću i iz kuće ulazi i izlazi, jer da se oruda mrtvac

iz kuće nosi, i zato da čo nerjesta dalje živiti. — Žalostno je, da se još dandanašnji vjeruju u takove ludorije; kada ee to jednom prestatu? Župnici podučavajte marljivo puk, i kadkad predočite mu i razjasnite što je praznovorje.

† Josip Jurčić poznati slovenski pisac i mnogogodišnji urednik 'Slov. Naroda' umro je 3. maja u Ljubljani. Bilo mu je 37 godinah. Sve svoje djelovanje bje posvetio svojemu narodu, nemila ga smrt zateče u najboljoj dobi. Ostala mu vječna uspomena!

Kopanje novca. Takodjer iz Tinjana doznajemo, da su si nekoji utvili u glavu kopati novac nedaleko gradića Tinjana. Kažu, da i zakletvom tvrde, da su više putah sa njekom dušom govorili, i da jih ova zamolila neka kopaju, da ča bit oni čestiti bogatašii, i nju osloboditi, jer ja je već 450 godinah zakletla čuvajuće to zakopano blago. Danom i noćju kopa i radi sedam osam ljudih pod ravnateljstvom jednog čelarca i jednog sjedoglavca, koji su od svojih mladih godinah do sada na više mjestih kopali i ništa nezko-pali. Takova sreća poslužt ču jih i sada. — Ljepa li lokva u onoj gnjilovači! Ljepa li novca ako posjeku i prodaju oko rastuće hrastove, Bog jim dai pomagat!

Rumunjska po prostora. Najnovija kraljevina evropska po prostoru je dvostruko veća nego Bavorska a četverostruko nego Belgija ili Holandija, jer joj povrže obuhvaća 139.740 četvornih kilometarah. Pučanstvu broje da ima do 5.367.000 dušah. Državnim je vjeron grčko-istočna; grko istočnih slied-bonikah ima 4.629.000; katolikah 114.200, protestantah 13.800, židovah 400.000, a ostali raznih vjorah. Glavni grad Bukarešt ima oko 150.000 stanovnikah. Rumunjska popisuje redovite vojske 200.000 i ima 372 topah. Ratna mornarica ima samo 40 brodovah i na njih 30 častnikah i 600 vojnikah. Tim je Rumunjska najveća od svih balkanskih državicah i po prostoru i po pučanstvu. Narod je ozbiljan i radin poput Begarah.

Kad jo Cres u hrvaštini nazadovao? Nedavno probio je "Vienac" vele zanimivo i poučne istarske pričte. U svojih posljednjih brojevih donio je "ereske pričice", isto toliko zanimivo i poučne. Želiti bi bilo, da bi se jedne i druge posebno oćisnule, te da bi so i o drugih predjelih Istre pričalo. — Evo njekoliko redakah creskih pričicah iz 16. broja Viena: "Puška škola je talijanska, nju plaćaju četiri pešine pučanstva za onu petu. Za dobe Bacha i Schmerlinga životarilo se, jer jo škola bila pod pazkom poštenih svećenikah, koji nisu dali gaziti naše pravice. Pod vladom Taaffeovom, blagom, pomirujećom, koja silom ili milom hoće oživitoriti 19. članek temeljnoga zakona sve nami ide na gore. Naroduljo se tu nekeliko odborah, sve šare-njak od šarenjaka, koji pravicu kroje po svoju. Nezna se za hrvatstvo, mnogo se stvari prodaje, a kako vidim, sve manje se uči. Kop-ne nada rado die u školu, jer kako kaže Pero Pero Dujmović, zaboravi i "otće naš" hrvatski. U Cresu je škola, al ipak med ko-paštivom skoro polovica nezna čitati ni pisati. Takva vam je unobrazba u gradu, koj broji do šest tisućah stanovnikah. Nije se čemu čuditi, kad mogućnik kopae šalje die u Ta-lijane u Kopar, Zadar ili Kieku, te ja nastavak creske propagande. Cres nadarovo je u hrvaštini više u ovom vieću, odkad se ostobodio od mletačkih pandžah; nego u svih onih prošlih vjekovih, kad bijase sklučen pod jarom Markova lava. Tu treba korenita leka.

Potres na otoku Chiosu. Grozno novosti dolaze o haranju potresa na otoku Chiosu. Iz Smyrne javljaju, da je 30 mjestah razoreno, više tisućah osobah palo je žrtvoin katastrofe. Narod ostavlja gradove, a da ni mrtve neza-kapa. 40.000 osobah ostalo je bez krova, oćeće i hrana. U brzobjavkah iz Chiosa meli se naročito za kruh i apeluje se na sućnoće Europe. Iz Carigrada javljaju: "Na čitavom otoku poginulo je 4000 osobah; u Chiosu samom nadjeno je do sada 1400 mrtvacah. Najjake posttradala mjesta jesu: Sarkies, Kalimasia, Vasilionites i Veravorat. Potres bio je dugotrajan. Guverner Sadyk odputovao je, da pomogne posttradalim. Grčka vlada poslala je, kako javljaju "Pol. Corr.", odmah čin je doznala za potres na Chiosu, jedan ratni brod sa ljepčnici, živčevom i 80.000 frankah da donese prvu pomoć posttradalim.

Književne viesti.

Šumarski list. Organ hrvat. slavenskoga šumarskoga društva. Uredjuje Fran X. Kes-tričanec profesor šumarstva u Križevčih. Izlazi 6 putah na godiuu. Cijena je za cielu godinu praviu članom 3. for.; podupirajućim bez-platno; za lugarsko pomoćno osoblje, koji su članovi 1: 50, isbaće 2 for; za nećlanove 5 for. Hrvatska nezastojuje već u njednjoj struci, pojedino grana znanja i umoa izdaju svoje

strukorne listove i novine, marljivošću i uztrajnošću možemo se podići. Preporučamo gore napomenuti strukovni list prijateljem šumarstva, vrstno je upravljan i uređivan, obazire se na stečevine ostalih narodah.

Vicestnik hrvatskoga arheološkoga društva. Izlazi u Zagrebu svaka tri mjeseca, stoji na god. 4 for. Naruče na predbrojku prima knjižara L. Hartman u Zagrebu. — Plodonošno ovo društvo, komu je svrha istraživanje, subiranje, nabavljenje i izdavanje svakovrstnih starih spomenikah nalazećih se u hrvatskih pokrajinah a narlastito onih, koji setiču hrvatske prošlosti, danomice so širi, imenuje na sve strane povjerenike, koji imaju društvo u svom podupiratu, da so postigne cilj društva.

Sveučilišna mladež u Zagrebu pozivlje svenkupnu mladež hrvatsku, sva književna društva mladeži hrvatske na sudjelovanje kod almanaka „Hrvatska“. Izlazi će opet mladost hrvatska um i srce svomu narodu u tom almanaku. — Predplatni arci izaići će kasnije. Književni prinosi neka se šalju: Odбору almanaka „Hrvatsko“ Zagreb, sveučilišto, najkasnije do 30. srpnja ove godine.

Poziv na predplatu.

Dokora ina izići

„Obćina Družbovac i njezini usrećitelji“.

III

Kako može dobra uprava uz složno sudjelovanje obć. zastupstva i rodoljuba pospješiti duševnu i materijalnu dobrobit naroda.

Djelo je nazradila „Hrvatska Matice“ iz zaklade grofa Draškovića za god 1880.

„Obćina Družbovac“ predstavlja sliku zanemaronega, siromašnoga pučanstva, a poviest njenoga razvitka kaže, kako su obćinski organi, zastupstvo, inteligencija milom i obukom priveli narod spoznavati više ciljeve narodnoga života, oplemeniti mu srce, probudili u njem vjerozakonske, obćinarske i društvene vrline, pokazali mu put ozbiljniju radu, umjerenom življenju, štovanju tudjega te ga priveli uzornim primjerom i udruživanjem do toli žudjenoga blagostanja.

Svrha je knjigi: da pripomogne razširiti temelj podizanju sgrade duševnoj i materijalnoj dobroti; da pokaže, kako so po prilici može usredotočiti nastojanje uprave, inteligencije i puka, na unuztrajem polju života; da predodi, megu li se dobrom voljom, znanjem i poštivnosti liečiti mnoge i mnoge rak rane, koje priete i samom biću naroda; da dokaže, kako srelo promišljeno uredbe poglavitarstva dižu silu i snagu, probudjuju moralne kreposti i vrline pod uvjet, ako svaki obćinar radi na svom mjestu, u svojoj sferi, po svojih silah, prama zajedničkome cilju i ako je svaki u svojem poslu adušan, svjestan, i nesebičan, poštivovan.

Prama slabim svojim silam nastojah u obćini Družbovačkoj pokazati rad domoljuba. Nadam se, da će ova knjiga potaknuti mnogoga čitaoca na častan daljni rad u tom sinjeru.

Molim dakle veleštovano obćinstvo, da pripomogne preplatom djela ugledati svjetlo i širiti što više mogućo napredna načela u narodu. Predplatnikom dostaviti će se knjiga za samih 70 nvč.; isti dobiju, ako žele, knjižicu „Kratka nauka o oćinstvu“, na koliko zatiha dotiče, za pol prvobitne cijene (20 nvč.). Na 10 komada šaljem jedan badava. Naručbine i predplatu molim dostaviti na moje ime do 20. travnja t. g.

Varaždin, dne 20. ožujka. 1881.

Fr. Stepanek.

Oglas.

Čast je podpisanomu javiti, da je preuzeo volosku ljekarnu, koju je nastojao svim potrebitim oskrbiti. Podpisani nastojat će, da svakoga najbrizljivije i čim cenije posluži te prima i veće naručbe, koje je pripravna i poštom odposlati.

Nadajuć se, da će ga osobito voloski kotar svojimi naručbami počastiti pokorni

JOSIP MEISTER ljekarnik.

Volosko, u maju 1881.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16.—31. Maja 1881.

Dne	Saradnja (obćini)	Napokon	Miro stor.	Vred. srebr. (težo)	Dne	Saradnja (obćini)	Napokon	Miro stor.	Vred. srebr. (težo)
1	—	—	—	—	9	5.51	0.31	11.74	—
2	5.52	9.31	11.75	—	10	5.51	0.31	—	—
3	5.31	—	—	—	11	5.51	0.31	—	—
4	5.31	—	—	—	12	5.51	0.31	—	—
5	5.51	9.32	11.75	—	13	5.51	0.31	—	—
6	5.51	9.31	—	—	14	—	—	—	—
7	5.51	9.31	—	—	15	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 31. Maja 1881.

	OD	DO
	Zor. 100	Zor. 100
Vosak primorski i ugarski za 100 kg	—	—
Kafa Portoriko	—	—
S. Domingo	68	70
Rio polag vrsti	49	70
Čukar austriljski	34	37
tučoni	23	25
Crvičje travo buhačo (Grissantono)	118	170
Marančo skrinjica	3	25
Karube puljzsko	—	—
lovaninsko	7	7
dalmatinsko	—	—
Smokvo Kalamita	16	10
puljzsko	3	6
Limun skrinjica	3	6
Badomki liliti mendule pulj. za 100 kg	70	89
dalmatinsko	—	—
Loljaci	26	44
Šiliro	13	21
Pšenica ruska	12	12
ugarska	12	12
galaska	10	75
Kukuruz (turkioja) ruski	6	75
ugarski	6	75
Raž	9	50
Jožan	7	50
Zob ugarska	7	8
arbanaska	—	—
Parulj (fazol), polag vrsti	10	12
zobo	—	—
Bob	14	14
Loća	19	21
Oriz talijanski	19	25
ingolski (kitajski)	108	115
Vuna bosanska	118	123
morjska	123	—
arbanaska	—	—
istarska	—	—
Dako korvalko jolorice	47	90
stajarsko	42	70
Orde	10	20
bukovico	7	30
Ulje (tialj), nijlje vrsti	37	38
„ najbolje	52	60
„ srodnje vrsti	—	—
dalmatinsko	38	39
istarsko	38	39
Kameno ulje u barilah	10	25
u kesaloh	14	50
Koza strojno naško	165	185
sahlo volovjo naško	70	100
dalm., ist. i bos.	70	100
Janjčjo naško	75	80
dalmatinsko	80	80
kozjo	—	56
vanono silno	—	30
sahlo	—	50
zašjo za 110 komadah, u grobru	28	37
Bakalar	26	31
Sardolo i baril	13	25
Vitrol modri	26	27
zeleni	—	—
Maslo	170	—
Laj dalmatinski i naški	39	40
Salo	70	—
Mast (salo raztopljeno)	58	64
Slanina	—	—
Rakija oćitlar (100 litarah)	30	—
Galvijč Istarski	9	—
Raj naški	5	50
„ Istarski	12	14
Ličjo od javoriko	—	—
Vinsko stogotne (Gripala)	31	48
aplloh	28	—
Med	—	—
Lumber (suhodico od javoriko)	12	25
Pakni baril od 100 kg	3	75
Čunjo (straco)	2	18
Katram šalmat.	14	18

Najeftinije na veliko i na malo.

Nise podpisanu uzimlje si za dužnost javiti svojim kupcem prošle godine i cokolmu p. n. pučanstvu Grada Bakra i okolice da njoj je upravo sada direktno nadošao

„Pravi sumporni cviet“

iz tvornice toli na glasu zvane

„Casa Albani iz Pesara“

Dakako da netrebam vam oćitovati od kolike je potrebe ta vrst sumpornog

cvieta pošto ste mi i sami priobćili, kojim plodom bje naplaćen vaš trud i potrošen novac za rećeni sumpor.

Pošto mi je ove godine došao direktno iz tvornice kako rekoh to ga mogu dati ove godine cijenje nego itko u mojem trgovačkome krugu.

Ovim mislim, da sam svoju dužnost učinila, što vas moradoh obavijati kako me moliste. —

Sada oćekujem vaše cijenjene naručbine.

Ša stovanjem LODOVICA CORICH, trgovkinja mješovitih stvari.

Opazka: Samo onaj je pravi sumporni cviet od kuće „Albani“ iz Pesara koji je providjen na svakom otvoru vreće papirnom tablicom „CASA ALBANI PESARO“.

Prva Istarska TVORNICA VOSKA Sinovah Antona Artusi u Rovinju

nagradjena II. darom na izložbi u Gradu videć kako sve više raste poraba njezinih voćanih proizvodaht te povećav tvornice pruža svojim konsumentom cijeno i pogodbe uz koje se nije bojati konkurencije. — Nudja svoje proizvode (svieće, duplire, svieće bojadisane)

I. vrsti (compimento) po f. 2.20 kilo II. " " " " 1.80 " III. " " " " 1.60 "

Bojadisane svieće na ulju " 3.— " Tko odmah plati dobije 3% odbitka (skonto), ili pako ns četiri mjeseca bez odbitka. Roba slobodna od vozarine do svake željezničke stacije.

Sve navedene vrsti uz cijenu tvornice nalaze se u zakladah: u Piranu kod g. A. Casali.

„Pazinu kod g. Mazzarelli & Mizzan. na Riecl (Plume) kod g. A. Gilardi.

Što se tiče vrstnoće mogle bi ju jamćti mnoge svjedodbe raznih častnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne pohvale razlićitih novinah Beća i drugih pokrajinah, nego protivni svakom nekorisnom blebetanju pripušćaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji će iste rabiti, a plaćat će se kad bude naručba pronadjena, da odgovara oććanju; u protivnom slučaju primiti će vlastnici tvornice narućene proizvode na svoj trošak natrag ili pako će se platiti cijena najzadnje vrsti kao što kod III. vrsti.

OGLAS.

Podpisani vlastnik trgovine

SVIEĆAH

nagradjene na raznih svjetskih izložbah kao i na onoj nedavna obdržavanoj u Gradu

vanoj u Gradu

preporuča častnim crkvenim oskrbnictvom svoje iz čistoga pćelnoga voska sastavljene svieće kao što je naredjeno po obredu. Fabrikacija „stoji pod nadziranjem mnogočastne nadbiskupske kurije u Gorici.

Podpisani jamćti bez pogreške nesamo dobrotu, kakvu i druge fabrike pružaju, nego i pravi izorv svojih svojih sviećah iz čistoga voska od pćelah; te se odriće svake plate u slučaju, kad bi se dokazalo, da njegove svieće prodane za vosak od pćelah i u odnosnom računu kao takve naznaćene sadržavaju kakov drugi tuk.

Napomenute svieće mirno i po malo gore, nekaplju i nekidađu se. Cijena iznaša f. 2.50 po kilogramu, što je jednako f. 1.40 po bečkoj funti te se može platiti tečajem jedne godine bez interesa.

A da bude č. crkvenim oskrbnictvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju željezničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine.

Podpisani providjen je uvijek velikom zalogom ne samo takvih sviećah, nego i zalogom jednostavnih i četverougljih duplirah, uskrasnih i slikanih sviećah itd. svake veličine i debljine te smatra da se može natječati u svakom obziru sa svakom sličnom trgovinom u drzavi il izvan nje.

Ako bi tko želio sviećah il duplirah nize vrsti, vlastitoga prozvajdanja, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rećenih „soltana“ po f. 2.20 kilogramu, i III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Umoljavaju se dakle čast. crkvena oskrbnictva da prime na zn. je više napomenute prednosti, što se tiče cijene i povoljnih uvjetah.

Osobitim poćitanjem ponizni

Alojzjo Bader

sviećar Sjemiuarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu obćinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranaht,

ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravnictva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namtenjen „Našoj Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.